

MEMENTO PARK PROJEKT 2006

2006 az '56-os forradalom
50. évfordulójának emlékére

Memento Park
a projekt, amely tartalmazza
a Tanú tér épületegyüttesén belül:

a Sztálin-dísztribün és a „Csizma” mementóját,
szemben elhelyezkedve az
„Egy mondat a zsarnokságról” – Szoborpark
kapuzatával, a Vers-táblával;

amely ezáltal, a forradalom emlékezetének
két legfontosabb szimbólumával
'56 csorbíthatatlan mítoszáát őrzi;

s a rendszerváltásnak emléket állító
Szoborparkkal szerves gondolati kapcsolatban,
az '56-os forradalom és a rendszerváltás
közös és konszenzusos szabadságvesztését,
az egészséges szabadságvágyat idézi meg.

06

■ 2006 nem kizárólag a Forradalom emlékére, hanem választási év, amely a pártok képviselte politikai nézetkülönbségek igen markáns hangsúlyozásának és igen markáns ütköztetésének intenzív kampányidőszaka.

A Memento Park – annak ellenére, hogy roppant kényes, politikával átítatott témakört dolgoz fel, sőt annak ellenére, hogy konkrét aktuálpolitikai üzenete van! – nyugodt szívvel tekint a kampányév elé, mert vállalt programjának nincs pártpolitikai olvasata, minden felelősen gondolkozó, demokratikus érzelmű emberhez egyformán szól.

Mindaz, ami a kampányban történik az már a *demokrácia gyakorlása*, a Memento Park pedig az azt megelőző, közös eufóriát: a *demokrácia születését* idézi meg.

■ Súlyponti terén, a Tanú téren két pillanatnak, – a kortárs magyar történelem két emblemikus azonosulás-pillanatának – állít emléket;

Két szimbolikus pillanat:

56

1956-ban, az egyre gyorsuló drámai események folyamatában, október 23.-a reggelén még nem volt forradalom, estére viszont már „lánggal lobogott”, – a kettő között volt, kellett lennie egy pontnak, amely a *Forradalom születésének pillanata!* – ennek állít emléket a Tanú tér keleti oldalán a Sztálin-dísztribün és a Csizma.

■ a Sztálin-dísztribün; amelynek építészeti mementója a diktatúra megálomániájának örökérvényű mauzóleuma;

■ s a Csizma; amely a Tanú tér kontextusában nem szobor-torzó, hanem önmaga is „emlékmű”, a szabadságvágy világszerte ismert és elismert jelképe!

89
90

1989/90-ben, mikor 33 évvel később '56 akarata beteljesült; a rendszerváltás előtt még diktatúra volt, a rendszerváltás után már demokrácia, – a kettő között szintén kellett, hogy legyen egyetlen pillanat, a két folyamat inflexió pontja, mikor a diktatúra végképp elenyészett, és megszületett a *Demokrácia!* – ennek állít emléket a Tanú tér nyugati oldalán az „Egy mondat a zsarnokságról” – Szoborpark

A Szoborpark koncepciója ab ovo ezen gondolatmenet manifesztuma, – az ott álló szobrok korábban a hatalom, a főlény propagandacéllal telepített toposzai voltak; a Szoborpark pedig pseudo-gesztussal kimerevíve a pillanatot, pontosan akkor „állította meg az időt”, mikor elpárolgott belőlük a fenyegetés, – komor hatalmi jelképek helyett egycsapásra szoborrá, s egyben kortörténeti mementóvá váltak, hiszen e pillanattól már azt is jelentették, hogy volt egyszer egy korszak, amely ilyen szobrokban fejezte ki önmagát. Volt egyszer, de túléltünk rajta. (... és demokráciában élünk, hiszen csak a demokrácia képes arra, hogy emelt fővel szembenézzen a múltjával.)

■ A Tanú téren megidézt két szimbolikus pillanat szabadság-mítoszáát a „Csizma-emlékmű” avatása teljesíti ki, amelyre 2006. október 23.-án, pontosan 21 óra 37 perckor

– a Sztálin-szobor ledöntésének történelmi idő-pillanatában kerül sor! És a rövid, méltóságteljes, napi pártpolitikai üzeneteket teljes mértékben nélkülöző avatóünnepség után: a *Tanú tér aznap éjszakára Emlékhely*, ahol mindenki letehet egy szál virágot, gyűjthet egy mécses: megemlékezvén: '56-ról; – de egyben arról is, hogy 89/90-nek köszönhető, hogy az 50. évfordulón már teljesen természetes, hogy méltó módon megemlékezhetünk;

56 akarata beteljesült. Demokráciában élünk.

■ Ez a megemlékezés Magyarország számára jelentős külpolitikai esemény
■ lehetőségét is hordozza:

Hiszen a Tanú tér:
az '56-os budapesti Széna tér,
a '68-as prágai Vencel tér,
a '81-es varsói Palota tér,
a '89-es temesvári Opera tér, a berlini Potsdamer tér,
a szófiai Nemzetgyűlés tere.

■ Mégis, mindennapi életünk szempontjából belpolitikai jelentősége
■ a fontosabb:

„... az '56-os forradalom és a rendszerváltás közös és konszenzusos szabadságvesztését, az egészséges szabadságvágyat idézi meg.”

Erről méltó módon megemlékezni csak közös, konszenzusos akarattal lehet! (a közös akarat mítoszáát nem is lehet másképpen megidézni, csak a közös akarat jegyében, – máskülönben abban a pillanatban értelmét veszíti!)

■ A Memento Park aktuálpolitikai üzenete:

■ 17 évvel a rendszerváltás után jöjjön létre egy harmadik konszenzus: '56 a szabadságvesztésének méltó megbecsülése mentén!

A Tanú tér: a Forradalom közös akaratának, és az azt beteljesítő Rendszerváltás közös akaratának állít emléket; emeljük el, vonatkoztatjuk el az aktuálpolitikai megmértetés szintereitől, hiszen ez a gondolatmenet független a választási kampányoktól, független választások kimenetelétől, – ez a gondolatmenet éppenhogy arról szól, ami alapján ma az természetes, hogy szabad választásokra készülünk!

■ A Memento Park – kortörténeti múzeum

■ Ez a korszak Magyarország történelméhez hozzátartozik. A diktatúrák a múltjukat „levésik, levakolják”, eltüntetik, ami az őket megelőző időszakra emlékeztet.

A demokrácia az egyetlen, mely vállalni tudja, hogy múltunk – minden zsákutcájával együtt – a miénk; ismerjük meg, dolgozzuk föl, gondolkozzunk el rajta.

■ A Memento Park – kortörténeti múzeum

■ Vállalt programja, hogy kulturális rendezvényekkel; kiállításokkal, előadásokkal; filmmel és színházzal; kihelyezett történelemórakkal idézze meg közelmúltunkat, – amelynek darabjai: hamis nosztalgia nélkül; gúnyos szellemi bosszú nélkül; cinikus „emlékezetpolitikai konszenzus” nélkül – kordokumentumok.

S a Tanú tér által képviselt konszenzus gondolatát nem általánosságban, hanem egyetlen üzenetre; – semmi másra, csak a legfontosabbra vonatkoztatja – '56 hősei, áldozatai a vérüket adták azért a demokráciáért, amelyben ma élünk. Megbecsülni közös felelősségünk, – s kötelességünk.

– és 2006. október 23.-án éjjel el fogja borítani a virág a Tanú teret, – mert lesz egy hely, ahová az emberek el tudnak jönni, és végig tudnak sétálni az '56-os Sztálin-csizmától a '89/90-es Szoborparkig, – mert lesz egy hely, amely a szabadság mítoszááról szól, – mert lesz egy hely, ahol le lehet tenni azt a virágot, és arra gondolni, hogy demokráciában élünk, – és arra, hogy ez megtörtént, – és arra, hogy igen.

★ www.mementopark.hu ★

MEMENTO PARK PROJEKT 2006 A PROJEKT FILOZÓFIÁJA

A Memento Park, – kortörténeti múzeum, amely egyszerre szól a diktatúráról és a demokráciáról.

A Memento Park, – Eleőd Ákos építész konceptuális alkotása, amely rekonstruálja, ugyanakkor, egyben idézőjelbe is teszi a diktatúra atmoszféráját: a térkompozíció építészeti és szobrászati elemei – amelyek a maguk idejében fenyegető hatalmi toposzok voltak – a Memento Park kontextusában már arról tesznek történelmi tanúbizonyítást, hogy volt egyszer egy kor, amely ilyen jelképekben fejezte ki önmagát. Volt egyszer, – de túlléptünk rajta; s demokráciában élünk, hiszen csak a demokrácia képes emelt fővel szembenézni múltjával.

A PROJEKT ELEMEI

A Memento Park két részből áll: az 1993-ban megnyitott „Egy mondat zsarnokságról” – Szoborpark, és a tervezett „Tanú tér” épületegyüttese; kortörténeti-kulturális központ.

A Tanú tér trapéz alakú tér díszburkolattal, tervezett fényekkel, – a Szoborpark szerves folytatása, a gondolatmenet befejezése.

A trapéz hosszanti talpa:

„Egy mondat a zsarnokságról” – Szoborpark főhomlokzata, közepén a VERS.

A trapéz két oldala:

A térfal két épülete; a komplex funkció tartalmi és kiszolgáló egységei:

- művészeti központ: tematikus kiállítások, konferenciák, filmklubok, szabadtéri színpadi előadások, koncertek helyszíne
- turisztikai központ: témapark, speciális kortörténeti múzeum
- oktatási központ: kihelyezett történelemórák helyszíne, a „XX. század” című vizsgatétel atmoszférikus kordokumentuma

A trapéz rövidebb talpa:

A Szoborpark homlokzatával szemben, eredeti nagyságban, pontos tömegarányok szerint megépítve ott áll a Sztálin-tribün építészeti mementója, és rajta a Csizma, – csak a Csizma!

A PROJEKT JÖVŐJE

A Tanú tér: „... az '56-os budapesti Széna tér, a '68-as prágai Vencel tér, a '81-es varsói Palota tér, a '89-es temesvári Opera tér, a berlini Potsdamer tér, a szófiai Nemzetgyűlés tere...”

A komplex beruházás – a térfal épületei, a közlekedési csomópont – a tervek szerint 2009-re készülő el teljesen:

2009 őszén a Memento Park a házigazdája, a Tanú tér szimbolikus főtere lesz a kelet-közép-európai sorsforduló huszadik évfordulójáról megemlékező nemzetközi kortörténeti-kulturális rendezvénysorozatnak.

A PROJEKT JELENE, AKTUALITÁSA

MEMENTO PARK Projekt 2006

A fenti, hosszútávú célok megvalósítása felé haladva, útközben született meg az Emlékév méltó projektje, melynek során 2006-ra a legfontosabb tér-elemek megvalósulnak:

- A Sztálin-tribün mementójának megépítése
- A Tanú tér térszerkezetének kialakítása: két oldalsó térfalként: két faház! (vö.: két barakk!), – amelyek hangsúlyozottan: kiállítási installációk; a 2006-os Emlékév szimbolikus kiállítási tere, tematikus kiállítási programmal.

2006. OKTÓBER 23-ÁN, PONTOSAN 21.37-KOR NYÍLIK MEG A TÉR

aznap éjszaka, mint a Szabadságvágy, a Forradalom Emlékhelye: tengelyben a Csizma és az „Egy mondat a zsarnokságról” –

s a hangszórókból egyetlen aktuálpolitikai mondat sem, csak Beethoven drámai zenéje szól – s az Emlékhelyen mindenki elhelyezhet egy szál virágot, gyújthat egy mécsest;

aznap éjszaka, – méltóságteljes, fegyelmezett sorban – folyamatos lesz kortárs történelmünk Tanú terének látogatottsága; s honlapján a webkamerás, élő közvetítést: egész éjszaka látogatni fogják, a világ minden tájáról.

MEMENTO PARK / TANÚ TÉR

A Forradalom és a Rendszerváltás közös tere, szimbolizálva, hogy

egyrészt: '56 előképe, előzménye a Rendszerváltásnak,

másrészt: a Rendszerváltás beteljesítője '56 akaratának

A KIÁLLÍTÓ-BARAKKOK („A SZTÁLIN-MEMENTÓ ÁRNYÉKÁBAN”)

Kiállítás I.: A szocializmus kezdete, a „kemény diktatúra”

Tematika: „A kommunizmus áldozatai” témakörben: Recsk

Kiállítás II.: A szocializmus hétköznapijai, a „puha diktatúra”

Tematika: „A szocializmus száz monumentuma” – budapesti szobrok 1945–1988

Kiállítás III–IV.: A szocializmus bukása: az egészséges szabadságvágy

Tematika: „A Père Lachaise-től a 301-es parcelláig” – a világ itthon és külföldön emelt '56-os emlékművei

Kiállítás I–II. megnyitó: 2006. szeptember 16.

Összhangban a Kulturális Örökség Napjai: A fél(t) múlt építészete, a Szoc-reál Magyarországon programmal

Kiállítás III–IV. megnyitó: 2006. október 25.,

az első magyarországi '56-os emlékmű felállításának 50. évfordulóján.

Az október 23-i megemlékezés:

Közvetítés a Tanú térről; tematikus felvezetés,

21.00 ■ kezdődik a megemlékezés: rövid, méltóságteljes kulturális műsor

21.37 ■ a „Csizma-mementó” leleplezése

22.00 ■ a téren állók elhelyezik mécseseiket

22.00-tól a Tanú tér megnyílik a nagyközönség előtt (megtervezett útvonal, folyamatos mozgás kegyeleti rítusa mentén Beethoven zenei háttérrel a forradalom versei hangoznak el, színművészeti egyetemi hallgatók előadásában, – az összes vers.)

A nyitókép közönsége:

a „Pesti Srácok”, – mai gimnazisták, egyetemisták, akik pontosan olyan korúak, mint ötven évvel ezelőtti forradalmár elődeik!

A városban:

Pesten a Nagykörút vonalában több ponton:

Üllői út / Corvin köz – Blaha Lujza tér – Oktogon – Nyugati tér;

Budán a pesti ív folytatásában:

Széna tér – BAH csomópont – Kosztolányi D. tér – Petőfi híd / Műgyetem

■ óriáskitvítőkön követhetők a Tanú tér eseményei;

■ ugyanezen az útvonalon aznap este/éjjel buszjárat veszi föl az utasokat, szállítja a Tanú tere, – s vissza.

MEMENTO PARK / TANÚ TÉR:

egy tér, amelynek konceptuális gondolatmenete az első ütem, a Szoborpark születése óta hangsúlyozottan egy alternatívát képvisel. Egy gondolatmenet, amely indirekt, metaforikus, aktuálpolitikától elemelt eszközzel a múlttal való szembenézés lehetőségét állítja a középpontba, – hiszen pontosan egy erőszakos, egynézetű, az emlékezést kisajátítani törekvő politikai korszakról, egyben annak ellehetetlenüléséről; s az azt követő időszak történelmi felelősségéről beszél:

„Ez a park a diktatúráról szól, – de abban a pillanatban, amikor ez kimondható, leírható, megépíthető, abban a pillanatban ez a park a demokráciáról szól! ... csak a demokrácia képes megadni a lehetőséget, hogy szabadon gondolkozhassunk a diktatúráról ... vagy a demokráciáról ... vagy bármiről.” (1994)

MEMENTO PARK / TANÚ TÉR:

egy tér, amely közvetlen olvasatában a Varsói Szerződés tagállamból EU-tagállammá válás felé vezető út kezdőpontjának állít történelmi tanúságtételt, – koncepciójának üzenete azonban időben és térben elvonatkoztható, hiszen a kelet-közép-európai sorsforduló magyarországi jelképrendszerével a világ minden pontján érthető történetet mesél: diktatúráról, demokráciáról.

MEMENTO PARK / TANÚ TÉR:

egy tér, amely „egypártrendszeren túl, többpártrendszeren innen” a (virtuális) pillanatot, a demokrácia születését idézi meg; az egészséges szabadságvágy mítoszát, a demokrácia akarásának, beteljesülésének civil ünnepét, – amelynek alapja minden demokratikusan gondolkozó, szabadságszerető ember által önállóan őrzött, mégis közös érték: a demokráciába vetett hit.

www.mementopark.hu

MEMENTO PARK Projekt 2006 ■ Budapest, XXII. Memento Park, Tanú tér ■ 2006. szept. 16. – nov. 26.
Kurátor: Eleőd Ákos építész, a Szoborpark / Memento Park alkotója
A projekt kezdeményezője: Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Támogatók: '56-os Emlékbizottság ■ Oktatási és Kulturális Minisztérium ■ Nemzeti Kulturális Alap ■ Együttműködő partnerek: Balassi Bálint Intézet / Nemzeti Évfordulók Titkársága ■ Kulturális Örökség Napjai / Kulturális Örökségvédelmi Hivatal ■ Képző- és Iparművészeti Lektorátus ■ Recski Szövetesség ■ Budapest Galéria ■ Szoborpark Múzeum ■ Jövő Háza Központ Kft. ■ Homo Humanus Kft. ■ Grafika: Földi Domján

nka
Nemzeti Kulturális Alap